

Mediawijsheid in de GGZ in gesprek met Sonja Heijkamp

Sonja Heijkamp studeerde Sociaal Pedagogische Hulpverlening en heeft jarenlang gewerkt als coördinerend begeleider in de zorg voor volwassenen met een licht verstandelijke beperking, psychiatrische stoornissen en verslavingsproblematiek. Daarnaast geeft ze teamtrainingen 'Mediawijsheid in de zorg', aan professionals in de gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg en jeugdzorg. Sinds begin mei 2017 leidt ze het consultatieteam Cliënt, Internet en Sociale media (CIS) van het Expertisecentrum van Amerpoort.

Mediawijsheid is een onderwerp waar Sonja Heijkamp zich al langere tijd mee bezighoudt onder andere in haar werk bij Amerpoort, maar ook als zelfstandige. In 2012 is er een mediawijsheid competentie-model ontwikkeld door Mediawijzer.net om te laten zien wat mediawijsheid precies is. Kort gezegd: Wat is nodig om online mee te doen? Het bestaat uit 10 competenties die vallen onder vier algemene competenties; begrip, gebruik, communicatie en strategie.

Het wordt ook wel digitaal burgerschap genoemd en het omvat eigenlijk alles om digitaal mee te doen in de maatschappij.

Verbieden of begeleiden?

Sonja geeft trainingen en workshops mediawijsheid aan begeleidingsteams: "Inmiddels zijn de trainingen veranderd in het helpen met het ontwikkelen van een teamvisie in het gebruik van (sociale) media. Hoe doen we dit? Waar liggen wensen en grenzen? Maken we harde afspraken hierover of is het maatwerk per cliënt? Het is daarbij vaak de eeuwige keus tussen vrijheid en veiligheid. Gaan we dingen verbieden of begeleiden?" Ook al geeft Sonja ook wel workshops aan cliënten op verzoek, vindt zij het toch meer de taak van de begeleider om hierin als opvoeder naar de cliënt te fungeren. "Als begeleiders kennis hebben over media, kunnen ze alerter signaleren en eerder ingrijpen wanneer er problemen ontstaan. Zij kunnen dan ook het goede voorbeeld geven en gericht vragen stellen en begeleiden op het onderwerp. Begeleiders kennen de cliënt het best en kunnen daarom de vertaling maken naar de cliënt. Bij workshops aan cliënten kom ik alleen het paaltje slaan en moet de begeleiding het vanaf daar overnemen."

De meerwaarde van media

Iedere dag is er weer nieuws over digitale media, bijvoorbeeld over een nieuwe vorm van oplichting. Sonja: "Als je veel van het onderwerp weet zie je soms teveel ellende. Het is moeilijker om de positieve kant ervan te blijven zien. Er zijn zeker gevaren, maar media geeft ook veel meerwaarde. Ontwikkelingen die veel kansen bieden voor cliënten om hun zelfstandigheid te bevorderen. Maar ook bijvoorbeeld Youtube maakt het voor veel mensen makkelijker dingen te begrijpen en zelf te doen."

De ggz blijft achter

Vooraf binnen de gehandicaptenzorg wordt er veel aandacht besteed aan het onderwerp

mediawijsheid. De ggz blijft hierin achter. Er zijn gesprekken geweest met ggz Nederland, maar daar is tot op heden geen vervolg aan gekomen bijvoorbeeld in de vorm van een advies. Vanuit de ggz-organisaties komen ook maar sporadisch vragen op dit gebied. Sonja: "Ik ben heel nieuwsgierig naar de ervaringen met mediawijsheid in de ggz."

"Hoe was het op internet vandaag?"

Hoe gaan zij ermee om? Mediaprotocolen zijn er wel, maar hoe wordt er intern met media omgegaan als bijvoorbeeld een cliënt in de media komt? Hoe ver de kennis van digitaal burgerschap binnen de ggz zit, is Sonja niet bekend. "Ik kan me voorstellen dat media heel veel impact kan hebben binnen de ggz omdat deze branche meer gericht is op het herstel van cliënten. Media is een wezenlijk onderdeel van het leven en van de maatschappij. Wellicht kan een psychiatrische beperking in de weg zitten van het omgaan met sociale media of heeft de media een extra grote invloed op depressie of eetstoornissen. Er mag in ieder geval in de ggz vaker gevraagd worden: 'hoe was het op internet?' Net zoals gevraagd wordt hoe het op het werk ging. Daarom nodigt Sonja begeleiders uit om vragen te stellen en met het onderwerp aan de slag te gaan. Ervaar je (morele) dilemma's? Ben je nieuwsgierig naar het onderwerp? Kijk eens op Sonja's website www.detweetfabriek.nl.

Tekst: Krista van der Hulst

Foto: Rob Heijkamp